

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Senke Klarić-Baranović kao predsjednice vijeća te mr. sc. Branka Brkića, mr. sc. Marijana Svedrovića, Lidije Grubić-Radaković i Ileana Vinja kao članova vijeća, uz sudjelovanje sudske savjetnice Martine Slunjski kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. Ž. Š. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (dalje u tekstu: OKZ RH), odlučujući o žalbama opt. Ž. Š. i opt. M. P. podnesenim protiv presude Županijskog suda u Rijeci broj K-Rz-4/11 od 12. lipnja 2012. godine, u sjednici održanoj dana 18. rujna 2013. godine, u nazočnosti opt. Ž. Š. i opt. M. P. te branitelja opt. M. P. - D. S.-R., odvjetnika u R.,

p r e s u d i o j e :

I. Djelomično se prihvaćaju žalbe opt. Ž. Š. i opt. M. P., preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o kazni na način da se opt. Ž. Š. i opt. M. P. za kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, za koje su prvostupanjskom presudom proglašeni krivima, temeljem istog zakonskog propisa, uz primjenu čl. 38. toč. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZ RH osuđuju i to: opt. Ž. Š. na kaznu zatvora u trajanju 3 (tri) godine, a opt. M. P. na kaznu zatvora u trajanju 2 (dvije) godine i 6 (šest) mjeseci, u koju im se kaznu obojici, temeljem čl. 45. st. 1. OKZ RH uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od ... godine do ... godine.

II. U ostalom dijelu žalbe opt. Ž. Š. i opt. M. P. odbijaju se kao neosnovane te se u ostalom pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Presudom Županijskog suda u Rijeci broj K-Rz-4/11 od 12. lipnja 2012. godine optuženici Ž. Š. i M. P. oglašeni su krivima za kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, te su uz primjenu odredaba čl. 38. toč. 2. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZ RH osuđeni na kazne zatvora i to opt. Ž. Š. u trajanju od 4 godine, a opt. M. P. u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci, u

koje kazne im je, temeljem odredbe čl. 45. st. 1. OKZ RH, uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od ... godine i ... godine.

Temeljem odredbe čl. 122. st. 4. ZKP-a ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03 – pročišćeni tekst i 115/06 – dalje u tekstu: ZKP/97) optuženici Ž. Š. i M. P. oslobođeni su dužnosti naknade troškova kaznenog postupka iz čl. 119. st. 1. i 2. toč. 6. ZKP/97, dočim su obvezani naknaditi troškove vještačenja po vještakinji prof. dr. sc. R. D. B. u iznosu svaki po 1.720,00 kuna.

Protiv te presude žalbu su podnijeli obojica optuženika.

Opt. Ž. Š. u osobnoj žalbi žali se zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja uz prijedlog da se pobijana presuda ukine te da ga se oslobodi svih optužbi.

Žalba opt. Ž. Š., po branitelju Đ. V., odvjetniku u R., podnosi se zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, uz prijedlog da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Opt. M. P. u osobnoj žalbi ne navodi žalbene osnove, ali je iz sadržaja žalbe vidljivo da se žali zbog povrede prava na obranu te zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, uz prijedlog da se preispitaju činjenice i da ga se oslobodi krivnje za nešto što nije počinio.

Žalba opt. M. P., po branitelju D. S.-R., odvjetniku u R., podnosi se zbog povrede čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljenih sloboda, bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 1. i 11. i st. 2. i 3. ZKP/97, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni i troškovima postupka, uz prijedlog da se pobijana presuda preinači na način da se u nedostatku dokaza žalitelja oslobodi od optužbe ili da se preinači pravna oznaka predmetnog kaznenog djela u neko od kaznenih djela na koje se primjenjuje Zakon o oprostima, odnosno da se zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje, podređeno da se preinači u odluci o kazni te da se optuženiku izrekne blaža kazna. Istovremeno da ga se oslobodi dužnosti naknade troškova kaznenog postupka.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Sukladno odredbi čl. 373. st. 1. ZKP/97 spis je dostavljen na razgledavanje Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća održana je u nazočnosti obojice optuženika - Ž. Š. i M. P. te branitelja opt. M. P. - D. S. R., odvjetnika u R., a u odsutnosti državnog odvjetnika i branitelja opt. Ž. Š. - Đ. V., odvjetnika u R., koji su o sjednici uredno obaviješteni.

Žalbe opt. Ž. Š. i opt. M. P. djelomično su osnovane.

Nisu u pravu žalitelji opt. Ž. Š. i opt. M. P. kada tvrde da oštećenici u ovom predmetu nemaju status civilnih osoba već da bi ih se trebalo tretirati kao ratne zarobljenike.

Naime, iz provedenih dokaza sasvim je razvidno da je ošt. M. L. od strane naoružanih postrojbi tzv. „SAO Krajine“ zarobljen ... godine, u trenutku kada je kao vozač pogrebnih kola, bez oružja, bez vojničke opreme, u civilnoj odori, pošao sakupljati leševe civilnih osoba koje su te postrojbe ubile nakon što su okupirale, razorile i spalile mjesto V., a sve se to dešavalo u dogovoru između nadležnih vlasti Republike Hrvatske sa zapovjedništvima tzv. JNA, te nema nikakvog dokaza da bi on imao status ratnog zarobljenika, a ne civilne osobe.

Isto vrijedi i za ošt. N. N.. On je od strane neprijateljskih paravojskih postrojbi lišen slobode ... godine, u situaciji kada je bez oružja, u civilnoj odori, zajedno sa M. L. i još nekim osobama došao pokupiti mrtve civile u mjestu V..

P. B. je zarobljen ... godine u mjestu P., u civilnoj odori, bez oružja, bez uniforme, izvan borbenih djelovanja te nema govora o tome da bi ga se moglo tretirati kao ratnog zarobljenika u smislu konvencijskog prava.

Po stanovištu ovog drugostupanjskog suda sasvim je nedvojbeno da su navedena trojica oštećenika u trenutku zarobljavanja bili civilne osobe u smislu čl. 3. st. 1. toč. 1. Konvencije, jer je riječ o osobama koje izravno nisu sudjelovale u neprijateljstvima, neovisno o tome što je ošt. N. N. inače po zvanju bio policajac u PU K., ošt. M. L. bio pripadnik pričuvnog sastava MUP-a, dok je ošt. P. B. bio pripadnik civilne zaštite dakle civilna osoba. Naime, ono što je bitno za svu trojicu oštećenika jeste to da su zarobljeni izvan borbenih djelovanja, izvan borbenog ustroja, bez oružja, bez uniformi, nakon dogovora sa vlastima tzv. JNA da u miru dođu pokupiti mrtve civile u mjestu V., koje civile su pobile neprijateljske paravojske postrojbe. Međutim neprijateljska strana nije poštovala dogovor, zarobila ih je, a potom su postali žrtve ratnog zločina u zatvoru u tadašnjoj T. K.. O njihovom statusu kao civilnim osobama prvostupanjski sud dao je sasvim jasne i dostatne razloge na koje se upućuje žalitelji.

Za ovaj postupak nije od bitnog značaja niti činjenica, koju ističu žalbe obojice optuženika, da je presudom Županijskog suda u Karlovcu broj K-4/04 potvrđenom presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj I Kž-953/05 uz sličan činjenični opis, S. K. oglašen krivim za kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, na štetu istih oštećenika N. N. i M. L. (ne pojavljuje se P. B.), u okolnostima njihovog boravka u istom zatvoru u K., pa da je riječ o presuđenoj stvari.

Naime, prilikom donošenja odluke o krivnji optuženika u ovom postupku prvostupanjski i drugostupanjski sud vezani su onim činjenicama koje su nedvojbeno utvrđene u ovom postupku, te nije vezan eventualnim činjeničnim utvrđenima u nekim drugim postupcima. Stoga pravomoćna presuda donesena pred Županijskim sudom u Karlovcu protiv S. K. nema nikakvog utjecaja na valjanost ove presude kako sa aspekta činjeničnih utvrđenja tako i sa aspekta primjene kaznenog prava.

Suprotno žaliteljima, nije riječ niti o presuđenoj stvari jer je opt. S. K. osuđen da je postupao „...zajedno sa drugim pripadnicima milicije i vojske tzv. „Krajine“...“ što otvara mogućnost da ti drugi pripadnici budu i žalitelji.

Stoga donošenjem presude za opt. S. K. nije zatvoren krug potencijalnih optuženika, naprotiv ukoliko se otkrije bilo koji počinitelj kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih

zabrobljenika ili civilnog stanovništva u zatvoru K. ne može se raditi i ne radi se o presuđenoj stvari zbog opstojnosti presude S. K. upravo stoga što je krug supočinitelja sa S. K. otvoren sintagmom "...zajedno sa drugim pripadnicima milicije i vojske tzv. SAO Krajine...".

Obojica žalitelja pobijaju utvrđenje prvostupanjskog suda, sadržano u izreci prvostupanjske presude, da su optuženici, u inkriminiranom razdoblju od ... godine do kraja ... godine, bili pripadnici posebne jedinice milicije u sastavu oružanih snaga tzv. „SAO Krajine“.

Valja primijetiti da opt. Ž. Š. tijekom postupka dosljedno tvrdi da je on u čitavom inkriminiranom razdoblju pripadao vojnoj postrojbi tzv. „... G.“, zajedno sa opt. M. P., dočim opt. M. P. u svojoj obrani tvrdi da je on kao vezista bio mobiliziran u rezervni sastav teritorijalne obrane K. i da se tu zadržao do ... ili ... godine, kada je raspoređen u graničnu interventnu jedinicu pri vojnoj komandi iz K..

Odmah je vidljivo da optuženici različito iskazuju o svojoj pripadnosti borbenim postrojbama, a iz dokumentacije kojom je raspolagao prvostupanjski sud, pribavljene od Hrvatskog memorijalnog dokumentacijskog centra Domovinskog rata, obojica optuženika su od ... godine bili su ratnom rasporedu u rezervnom sastavu Policijske stanice T. K., dužili su oružje i bili su pripadnici posebne jedinice milicije, što je uostalom vidljivo i iz „Popisa pripadnika koji su na rasporedu u pol. S. T. K.“u (list spisa 64).

Ono što je izvjesno jeste da je riječ o postrojbi koja je nastala iz rezervnog sastava milicije, a neovisno o tome čijoj komandi je bila podređena, utvrđenje prvostupanjskog suda iz izreke prvostupanjske presude da su oni bili pripadnici posebne jedinice milicije i da su bili u sastavu oružanih snaga SAO Krajine je posve točno i prihvatljivo. Naime, iz dopisa Memorijalnog dokumentacijskog centra doista proizlazi da G. kao brigada nije postojala, da je od ... do ... godine postojala samostalna manja postrojba najprije kao rezervna policija kasnije u sastavu P. P.(list spisa 165). Odatle je razvidno da „G.“ nije bila brigada i da je očito riječ o neslužbenom nazivu postrojbe kojoj su pripadali optuženici, a koja je po svemu sudeći bila ta tzv. „... G.“, koja se zajedno sa P. i L. –P. S. četom pretvorila u samostalni bataljun, ali tek nakon inkriminiranog razdoblja. Nebitno je to što žalbe potenciraju da su, prema dokumentaciji, nakon inkriminiranog razdoblja, optuženici bili pripadnici PJM P., pa je nebitno i to da li prvostupanjski sud pogrešno smatra da kratica PJM znači „Posebna jedinica milicije“ i da li je pravilno „Pogranična jedinica milicije“ kako to tvrde žalitelji.

Stoga obrane obojice optuženika neosnovano prigovaraju utvrđenju prvostupanjskog suda o njihovoj pripadnosti posebnoj jedinici milicije u inkriminirano vrijeme, pa neovisno o tome da li je ta jedinica milicije bila podređena policijskom ili vojnom zapovjedništvu, prvostupanjski sud pravilno utvrđuje da su bili u sastavu oružanih snaga tzv. SAO Krajine, jer i sami optuženici, posebice opt. Š. tvrdi da je „G.“ vršila borbena djelovanja prema S., a prema svjedoku N. N. i prema V.. Uostalom, obojica žalitelja nalaze se na platnom spisku tzv. "... G." (list spisa 168 pod rednim brojem 6 i rednim brojem 11).

Žalitelji uglavnom ne dovode u pitanje težine tjelesnih ozljeda koje su oštećenici zadobili za vrijeme boravka u zatvoru u K., a da su zadobili upravo tjelesne ozljede koje su opisane u činjeničnom opisu izreke prvostupanjske presude proizlazi iz njihovih iskaza, iskaza brojnih svjedoka, a posebice nalaza i mišljenja vještakinje R. D. B. koja je temeljem raspoložive dokumentacije dala mišljenje o težini ozljeda koje su zadobili oštećenici. Stoga

sve ono što je sadržano u činjeničnom opisu glede ozljeđivanja trojice oštećenika M. L., P. B. i N. N. prvostupanjski sud je pravilno i potpuno utvrdio.

Ono što je prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude ispravno identificirao kao sporno jeste pitanje da li su optuženici prema oštećenicima M. L., P. B. i N. N. postupili na način kako im se to inkriminira, a što se potencira u žalbama obojice optuženika.

U ocjeni te sporne činjenice prvostupanjski sud korektno i opširno citira iskaze svih saslušanih svjedoka, reproducira i razlike u iskazivanju pojedinih oštećenika tijekom postupka, ali potom donosi logične i prihvatljive zaključke o kaznenoj odgovornosti optuženika.

Ošt. M. L. boravio je u zatvoru u K. gotovo šest mjeseci počev od ... godine. Kao svjedok ispitivan je u više navrata, tijekom istrage i glavne rasprave. Svjedoči o teškom zlostavljanju kojem su bili izloženi zarobljenici u zatvoru u K.. Dosljedan u tvrdnji da ga je najmanje u dva navrata nogom iz okreta u glavu udarala osoba nadimkom „Š.“, za koju je on kasnije saznao da se zove Ž. Š., kojega je prepoznao u radnji prepoznavanja. Obojicu optuženika prepoznao je kao osobe koje su ga zlostavljale, u grupi koja ga je tukla nalazio se i opt. Š. i opt. P..

Ošt. N. N. korektno je rekao da ga je opt. P. jednom prilikom spasio od klanja, ali je isto tako rekao da ga je P. nakon što su pripadnici G. preuzeli kontrolu nad zatvorom, prvog dana udario u stražnji dio tijela nogom obuvenom u čizme. On je znao da su optuženici pripadnici „G.“, što uostalom oni (posebice opt. Š.) i potvrđuju, znao je da su bili smješteni u prostorijama iznad zatvora, što optuženici i sami potvrđuju.

Ošt. P. B. govori o tome kako ga je opt. Š. pljunuo, tukli su ga u grupama u kojoj je bio i opt. Š., ali ne može potvrditi da li ga je on tukao. P. B. također je izjavio kako su ga tukle druge osobe dok je on prao automobile, a čuvao ga je Š.. Rekao je kako ne može tvrditi da ga je P. udario, ali je bio u grupi koja je to činila. Rekao je da on misli da ga niti jedan od optuženika nije tukao, ali da su ga vrijeđali i omalovažavali.

Odatle je razvidno kako svjedoci ne pretjeruje u terećenju optuženika. Da su kojim slučajem htjeli neosnovano teretiti optuženike Š. i P. mogli su sasvim slobodno kazati da su ih obojica tukli svakodnevno. Valja poći od činjenice da zarobljenici nisu smjeli gledati osobe koje ih udaraju, morali su stalno gledati u pod, o tome su svjedočili brojni svjedoci. O tome da svjedok P. B. ne želi neosnovano teretiti zatvorske čuvare u K. govori i činjenica da se on o okr. Ž., protiv koga je također bila otvorena istraga, izjasnio pozitivno rekao je "on se ponio ljudski", a svjedok N. N. bi prešutio činjenicu da ga je opt. P. jednom spasio od klanja. Zato, suprotno žalbama, prvostupanjski sud unatoč određenim nepreciznostima, koje se mogu pripisati proteku vremena, s pravom vjeruje iskazima oštećenika, tim prije što su isti poduprti i iskazima još nekih svjedoka.

Tako svjedok D. R. iskazuje kako je on vidio dva puta opt. P. kako tuče P. B., a u više navrata i N. N.. Za opt. Š. tvrdi da je bio u „špaliru“ koji je tukao zarobljenike To što svjedok P. B. nije uočio da ga tuče opt. P., koji je bio u grupi koja ga je tukla, nedvojbeno dovodi do zaključka da su ovi svjedoci u suštini korektni i terete optuženike upravo onoliko koliko su

vidjeli i koliko znaju. Svjedok D. R., potvrđuje da mu je svjedok I. L. rekao da ga je Š. u dva navrata udarao nogom u glavu, a opt. Š. su nazivali „Š.“ to mu je bio nadimak.

Indikativan je i iskaz svjedoka M. L., koji je u zatvor K. dospio ... godine, i tamo se zadržao 5-6 dana, te je iskazao da ga optuženici Ž. Š. i M. P. nisu tukli, ali mu je njegov sin sada pokojni N. pričao da ga je tukao čuvar pod nadimkom „Š.“.

Isto tako svjedok M. P. govori o tome da za jednog koji ih je tukao znade da se zvao „Š.“, a otac mu je vozio bus. Kako je upravo optuženikov otac bio vozač autobusa i imao nadimak „Š.“, i kako je prema utvrđenju prvostupanskog suda upravo opt. Ž. Š. imao nadimak „Š.“, to je još jedan od posrednih dokaza da je opt. Ž. Š. tukao nedužne civile koji su dospjeli u zatvor u K., što dodatno potkrepljuje iskaz oštećenika.

Što se tiče samog postupka prepoznavanja, čiju zakonitost oba žalitelja dovode u pitanje, isto je izvršeno na način da su svjedoci prepoznavanja oštećenici M. L., P. B. i N. N. pojedinačno ulazili u jednu prostoriju te u nazočnosti istražnog suca, na ekranu ispred sebe gledali osobe koje su se nalazile u paradi prepoznavanja u drugoj prostoriji. Valja navesti da je prepoznavanju opt. M. P. nazočio njegov branitelj koji nije imao primjedbi na prepoznavanje, a na ročište za prepoznavanje opt. Ž. Š. bio je pozvan njegov branitelj koji nije pristupio i koji je opravdao izostanak. Stoga u fazi prepoznavanja nisu povrijeđena prava obrane te sva nastojanja obojice žalitelja da obezvrijede ovaj dokaz nisu osnovana.

U osobnoj žalbi opt. M. P. neosnovano pobija tvrdnju iz obrazloženja prvostupanske presude sa str. 36. red 27. da su zatvorenike su rezali nožem po vratu i šakama urezivali slovo „U“ na čelo, tvrdeći da takvo nešto nitko nije izjavio. Međutim, svjedok R. L., ... godine iskazivao je o tome da mu je od udaraca ustima cijevi puške na čelu ostalo urezano slovo „U“, a potom su ga tukli da jer da je on to sam učinio (list 555/II spisa). Osim toga riječ je o činjenicama koje nisu odlučne, jer se ne stavljaju na teret žalitelju, već govore o postupanje zatvorskih čuvara prema zatvorenicima općenito, a iz istog razloga je irelevantno osporavanje utvrđenja prvostupanskog suda na stranici 38 redak 22 "...tukli su ih kablovima, palicama...", mada su i o tome svjedočili neki od svjedoka.

U žalbi po branitelju opt. M. P. dovodi u pitanje zaključak prvostupanskog suda da bi on na način koji je opisan u izreci prvostupanske presude počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, obzirom da se u činjeničnom opisu niti ne tvrdi da bi zbog njegovih konkretnih radnji nekome od oštećenika nastupile teške tjelesne ozljede ili velike patnje, pa ispada da odgovara za postupak i djelovanja drugih osoba, tvrdeći da je prvostupanski sud time počinio bitne povrede postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP/97.

U tom smislu valja navesti da je činjenično nesporno da se niti opt. Ž. Š. niti opt. M. P. ne stavlja na teret da je netko od njih osobno nanio teške tjelesne ozljede M. L., P. B. i N. N.. Međutim, tijekom postupka dokazano je da su obojica optuženika bili u grupama (sa drugim zasad neidentificiranim pripadnicima oružanih postrojbi tzv. „SAO Krajine“), koje su oštećenima nanosile tjelesne ozljede i patnje, što je rezultiralo time da je za oštećenik N. N. zadobio između ostalih brojnih ozljeda prijelom obiju ključnih kostiju, potres mozga sa posljedičnim traumatskim stresom, M. L. oštećenje sluha, a P. B. prijelom prstiju lijeve ruke, prijelom lijeve lakatne kosti i prijelom trupa 11 i 12 grudnog kralješka. Činjenično je i

nemoguće dokazati tko je od brojnih osoba koje su tukle oštećenike zadao koju od ozljeda i prouzročio im teško narušenje zdravlja i nanio teške patnje.

Međutim, po stanovištu ovog Suda, kada se u grupi udara bespomoćnu osobu, koja ne može i nije u situaciji pružiti otpor, svi članovi grupe djeluju zajednički sa ciljem da se nekoga ozljedi, omalovaži, zlostavlja i da mu se zdravlje teško narušava, te svi članovi grupe koji sudjeluju u tome prihvaćaju djelatnosti svih sudionika zlostavljanja kao svoje vlastite, riječ je o suizvršiteljstvu kaznenog djela iz čl. 20. OKZ RH.

Pored toga, opt. Ž. Š., po iskazu P. B., naredio mu je da pere osobno vozilo unatoč činjenici da se voda zbog vanjske temperature smrzavala i dopustio pritom da ga grupa vojnika, koja je slučajno prolazila, izudara rukama i nogama, dok je cijepao drva vrijeđao ga je na vjerskoj osnovi, prijetio mu pri tome da ga svakog trenutka može nekažnjeno ubiti i da zbog toga neće odgovarati.

Neosnovano se u žalbama optuženika tvrdi kako je prvostupanjski sud povrijedio pravo obrane, odnosno pravo na pravičan postupak iz čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljenih sloboda, time što je odbio dokazne prijedloge stranaka.

Naime, prvostupanjski sud nije odbio sve dokazne prijedloge stranaka, ispitao je niz svjedoka obrane primjerice M. Ž., V. L., J. Ž., D. N., R. S., N. Ž., Lj. M., N. Č., M. V., pa ne stoji tvrdnja kako prvostupanjski sud nije s jednakom pažnjom ispitivao činjenice koje terete optuženike i one koje im idu u korist. U korist obrane opt. M. P. svjedočila je svjedokinja Lj. M. koja je rekla da P. zna odmalena i da zna da on i njegova obitelj nisu mrava zgazili, što međutim i nije posve točan opis opt. P. jer svjedok D. P. svjedoči o događaju iz rujna 1991. godine kada je opt. M. P. zajedno sa jednim sudrugom, naoružani „Š.“ i pištoljem, došao opljačkati auto i traktor te su ih on i njegov otac zarobili i predali Unprofor-u, što potvrđuje i njegov otac N. P..

Prvostupanjski sud s pravom je odbio daljnje dokazne prijedloge obrane da one svjedoke koji bi svjedočili o tome kako optuženici nisu zlostavljali i mučili zatvorenike naprosto stoga što je dovoljan broj dokaza koji upućuju na to da su to činili, a svi oni koji o tome ne znaju ništa, ili bi kazivali drugačije, ne mogu obeskrjepiti one dokaze koje upućuju na kaznenu odgovornost optuženika.

Što se tiče tvrdnje opt. Ž. Š. da nije ni mogao počinuti predmetno kazneno djelo obzirom na ranjavanje koje je bilo ... godine iz nalaza i mišljenja vještakinje R. D. B. proizlazi da je riječ o lakšoj ozljedi zbog koje nije bio u gipsu i zbog koje ozljede je mogao nakon liječenja mahati nogom i zadavati udarce kakve opisuje svjedok M. L.. Uostalom, da je opt. Ž. Š. nije čitavo vrijeme bio onesposobljen uslijed ranjavanja zadati inkriminirane udarce nogom ošt. M. L., govori i to da je prema vlastitoj obrani već u ... godine, zajedno sa svojom postrojbom, bio smješten u prostorijama iznad zatvora u K..

Stoga je prvostupanjski sud s pravom odbio prijedloge obrane opt. Ž. Š. za ispitivanjem svjedoke ozljeđivanja R. R. i D. M. te saslušanjem liječnice koja ga je primarno zbrinula dr. S. K. jer nakon proteka tolikih godina teško bi se moglo očekivati da bi o tome mogli dati vjerodostojne podatke, a činjenica je (kao što je naprijed rečeno) da je opt. Ž. Š. u

... godine bio u postrojbi dakle posve sposoban za vojničku službu te je sposoban M. L. zadati tjelesne ozljede koje opt. M. L. smješta u mjesec ... ili ... godine.

Činjenica je da je ista vještakinja vještačila i tjelesne ozljede oštećenika što međutim nije međusobno inkompatibilno, niti dovodi u pitanje pravilnost njenog vještačenja u odnosu na ranjavanje opt. Ž. Š..

Neosnovano se u žalbi opt. Ž. Š. prigovara da njemu nije nadimak „Š.“ jer osim što ga po tom nadimku prepoznaju oštećenici, o tome je svjedočio i svjedok obrane N. Č.. Riječ je o nadimku kojega svjedoci nisu mogli izmisliti, a da su oštećenici pobliže upoznali opt. Š. i nije sporno, jer i on potvrđuje da su radili u radionici, pa čak i farbali njegovo vozilo. Osim toga, pri prvom ispitivanju, iznoseći podatke o sebi naveo je nadimak „Š.“, u prvostupanjskoj presudi koja je ukinuta naveden je taj nadimak, kojega nije osporavao niti u prethodnoj žalbi koja mu je prihvaćena.

Također se neosnovano u žalbi opt. M. P. ističe bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 1. ZKP/97 koja se odnosi na nepropisan sastav suda, koja bi se ogledala u tome da sud u ranijem postupku nije bio sastavljen sukladno odredbama Zakona o primjeni Statuta međunarodnog kaznenog suda te da članovi ranijeg sudačkog vijeća nisu imali potrebne specijalnosti, a čitani su iskazi svjedoka ispitanih pred ranijim sudačkim vijećem. U tom smislu valjalo bi kazati da su svi iskazi svjedoka u ponovljenom postupku, pred kompetentnim sudskim vijećem, čitani suglasnošću stranaka, pa je riječ o posve neosnovanom žalbenom navodu. Osim toga svi suci županijskih sudova udovoljavaju kriteriju iz čl. 13. st. 2. Zakona o primjeni Statuta međunarodnog kaznenog, obzirom da se prilikom izbora za suca županijskog suda traži osam godina radnog iskustva, što podrazumjeva prethodni rad na složenim predmetima

Žalitelj M. P. stavlja primjedbu kako iz raspravnog zapisnika nije razvidno da bi bila vršena reprodukcija video snimke prepoznavanja, ali je raspravno vijeće konstatiralo da se vrši uvid u zapisnik o prepoznavanju sa video snimkom, te je obrana imala mogućnost na glavnoj raspravi predložiti da se izvrši reprodukcija video snimke ukoliko to nije učinjeno. Video snimka prepoznavanja je samo kontrolni instrument kojom se provjerava vjerodostojnost prepoznavanja, a Zapisnik o prepoznavanju je dokaz u procesnopravnom smislu. Stoga nije riječ o bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 3. ZKP/97 jer po stanovištu ovog Suda video snimka ne bi obeskrjepila zapisnik o prepoznavanju u odnosu na opt. P., obzirom da je njegov branitelj bio nazočan prepoznavanju i nije stavio primjedbi.

Bez posebnog je značaja to što žalitelj M. P., po branitelju, tvrdi da veći broj svjedoka, koji su prošli zatvor u K. i bili tamo mučeni i tjelesno ozljeđivani nije prepoznao P. (a ni Š.) kao osobe koje su ih zlostavljale.

Naime, riječ je o svjedocima koji su prošli torturu i teške tjelesne ozljede u tom zatvoru, od kojih neki svjedoče da su čitavo vrijeme morali gledati u pod, nikoga nisu poznavali, pa je sasvim logično da nisu prepoznali niti optuženike kao svoje mučitelje. No, to ne obezvrjeđuje iskaze onih svjedoka koji su ih prepoznali i koji svjedoče o onome što su radili.

Što se tiče zlostavljanja oštećenika ona su vršena u čitavom razdoblju njihovog zarobljavanja počevši od ... godine do ... godine, pa su bezuspješne nastojanja žalitelja da njihova ozljeđivanja smjeste u prvo razdoblje zarobljavanja, na koji način bi njihovo djelovanje bilo ekskulpirano. Jer, oni su i prije nego što su se kao postrojba doselili u prostore milicijske stanice K. imali slobodan pristup zatvoru, kao uostalom i civilne osobe, jer je ispočetka svako mogao doći i uživljavat se nad zatvorenici.

Iz utvrđenja prvostupanjskog suda, koje prihvaća i ovaj sud, je evidentno da su obojica žalitelja kršili pravila međunarodnog prava te civilnim osobama, ovdje oštećenicima, zajedno sa supočiniteljima nanosili velike patnje i povrede zdravlja.

Čl. 3. st. 1. Ženevske Konvencije za zaštitu građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine (dalje: Konvencija) štiti civilne osobe koje su lišene slobode jer je prema njima u svakoj prilici nužno postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na vjeroispovjedni, uvjerenju, rođenju, te je zabranjeno u svako doba i na svakom mjestu nasilje protiv života i tijela, okrutno postupanje i mučenje, povreda dostojanstva te osobito uvrjedljivi i ponižavajući postupci.

Djelujući u svojstvu grupe, ali prema M. L. i P. B. opt. Ž. Š. i pojedinačno, evidentno su povrijedili odredbu čl. 3. st. 1. K..

Civilno stanovništvo uživa zaštitu i prema čl. 48. i čl. 50. Dopunskog Protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I), prema kojemu civilno stanovništvo i građanske osobe uživaju opću zaštitu od opasnosti koje proizlaze iz vojnih operacija te su zabranjeni čini nasilja prijetnje nasiljem i slično postupci.

Žalitelj M. P., po branitelju, pokušava dovesti u pitanje primjenjivost spomenute Konvencije sa dopunskim Protokolima, prigovarajući prvostupanjskom sudu kako nije naveo pretpostavke na kojima se temelji primjena Konvencije.

Međutim, primjenjivost Konvencije proizlazi već iz odredbe čl. 2. st. 1., prema kojoj odredbi se Konvencija primjenjuje u slučaju objavljenog rata ili nekog drugog oružanog sukoba koji izbije između dvije ili više visokih strana ugovornica, čak i ako jedna od njih ne priznaje ratno stanje. Konvencija se također primjenjuje u svim slučajevima okupacije čitavog ili dijela područja visoke strane ugovornice, čak i ako ta okupacija ne naiđe ni na kakav otpor. Prema čl. 2. st. 3. Konvencije, ako jedna sila u sukobu nije stranka Konvencije, sile stranke Konvencije ipak ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će osim toga biti vezane Konvencije u odnosu na tu silu ako ta prihvaća i primjenjuje njezine odredbe. Odatle slijedi da pravila međunarodnog kaznenog prava obvezuju sve strane u ratu ili oružanom sukobu, neovisno u tome jesu li potpisnice Konvencije, što uostalom proizlazi i iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. Ponašanje koji su ispoljili optuženici svakako je protivno odredbi čl. 3. Konvencije.

Pri tome valja naglasiti da prema odredbi čl. 1. st. 2. Protokola I. opće priznata načela čovječnosti i pravila međunarodnog prava primjenjuju se u svim oružanim sukobima, i onda kada nemaju međunarodni karakter. To znači da neovisno o tome da li je neka od stranaka u

sukobu potpisnica Konvencije nije izuzeta od primjene opće priznatih načela i pravila međunarodnog prava prihvaćenih od suvremenih civiliziranih društava.

Stoga su svi prigovori iz žalbe opt. M. P. o neprimjenjivosti izložene Ženevske konvencije i Protokola I. posve neosnovani, a prvostupanjski sud, suprotno žalbi, nije bio u obvezi osvrtni se na pitanje sukcesije država niti utvrđivati kada je koja od sukobljenih strana pristupila Ženevska konvencija o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata. (Republike Hrvatske postala je stranka Konvencije na temelju Notifikacije o sukcesiji s učinkom od 8. listopada 1991. godine ("Narodne novine" broj 1/1992). Uostalom, pitanje na koji način je Republike Hrvatske postala stranka Konvencije pravne je, a ne činjenične naravi, te o istome može zaključivati drugostupanjski sud neovisno ili drugačije u odnosu na prvostupanjski sud.

Iz izloženih razloga ukazuju se neosnovanima žalbe opt. Ž. Š. i opt. M. P. zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja te povrede kaznenog zakona.

Međutim su osnovane žalbe ovih optuženika zbog odluke o kazni.

Opt. Ž. Š. tempore criminis imao je svega 20 godina, oženjen je, otac dvoje djece, nezaposlen, vrlo teškog socijalnog statusa, nakon rata 2002. godine vratio se u Republike Hrvatske sa obitelji u namjeri da u Republici Hrvatskoj nastavi živjeti, neosuđivan je. Osobno se ne tereti da bi bilo kojim od oštećenika zadao ili nanio teške tjelesne ozljede, djelovao je uglavnom unutar grupa koja je zlostavljala i maltretirala oštećenike, te stoga njegova kriminalna količina za koju je oglašen krivim nije izrazito velika, a od počinjena djela prošlo je preko 20 godina u kojem razdoblju nije činio kaznenih djela. Uz to je opt. Ž. Š. trebalo olakotnim cijeliti njegovo zdravstveno stanje koje je narušeno do te mjere da se postavljalo pitanje i njegove mogućnosti sudjelovanja na glavnoj raspravi.

Stoga će u odnosu na istoga, po stanovištu ovog drugostupanjskog suda, i kaznom zatvora u trajanju od 3 godine u cijelosti biti postignuta svrha kažnjavanja.

Opt. M. P. tempore criminis bio je star 25 godina, sada je otac petero djece od kojih je troje maloljetnih, od učina djela prošlo je 22 godine, neosuđivan je, a i supruga mu je bolesna tako da joj je potrebna tuđa njega i pomoć, kriminalna količina koju je ispoljio nije značajno velika, uglavnom je djelovao u grupi.

U odnosu na opt. M. P. kazna zatvora u trajanju od 2 godine i 6 mjeseci u cijelosti će se ostvariti svrha kažnjavanja, a to je osuda za počinjeno kazneno djelo, pravednost kažnjavanja počinitelja ovih kaznenih djela i poruka svima da kazneno djelo ratnog zločina neće ostati nekažnjeno.

Temeljem odredbe čl. 63. st.1 KZ/97 optuženicima je u izrečenu kaznu valjalo uračunati vrijeme koje su do sada proveli u pritvoru.

Neosnovana je žalba opt. M. P. zbog odluke o troškovima postupka jer su optuženici oslobođeni svih troškova postupka izuzev vještačenja po vještaku koji je vještačio tjelesne ozljede oštećenika, uz napomenu da ukoliko se pojave okolnosti zbog kojih ovaj žalitelj nije u

mogućnosti snositi navedene troškove, predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ima mogućnost naknadnim rješenjem osloboditi ga tih troškova (čl. 122. st. 4. ZKP/97).

Slijedom izloženog temeljem odredbe čl. 387. te čl. 390. st. 1. ZKP/97 valjalo je o svemu odlučiti kao u izreci.

U Zagrebu 18. rujna 2013. godine

Zapisničar:
Martina Slunjski, v.r.

Predsjednica vijeća:
Senka Klarić-Baranović, v.r.